

Downloaded via the EU tax law app / web

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

28 päivänä kesäkuuta 2012 (*)

Työntekijöiden vapaa liikkuvuus – SEUT 45 artikla – Asetus (ETY) N:o 1612/68 – 7 artiklan 4 kohta – Syrjintäkiellon periaate – Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä koskevassa järjestelmässä työskentelevälle työntekijälle maksettava palkanlisä – Asuinjäsenvaltiossa tuloverovelvolliset rajatyöntekijät – Työskentelyjäsenvaltion ansiotuloveron ottaminen huomioon fiktiivisesti

Asiassa C-172/11,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein (Saksa) on esittänyt 4.4.2011 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 11.4.2011, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Georges Erny

vastaa

Daimler AG – Werk Wörth,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. N. Cunha Rodrigues (esittelevä tuomari) sekä tuomarit U. Löhmus, A. Rosas, A. Arabadjiev ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 28.3.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Georges Erny, edustajanaan Rechtsanwalt G. Turek,
- Daimler AG – Werk Wörth, edustajinaan Rechtsanwalt U. Baeck ja Rechtsanwalt N. Kramer,
- Euroopan komissio, asiamiehinnään G. Rozet ja S. Grünheid,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 45 artiklan ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) 7 artiklan 4 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Ranskassa asuva ja Saksassa

työskentelevä Ranskan kansalainen Georges Erny ja hänen työnantajansa Daimler AG – Werk Wörth (jäljempänä Daimler) ja joka koskee Ernylle niin sanotussa ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä (Altersteilzeit) koskevassa järjestelmässä maksettavan palkanlisän laskemista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

3 Asetuksen N:o 1612/68 7 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltion kansalaista ei työntekijänä saa kansalaisuutensa vuoksi saattaa toisen jäsenvaltion alueella kotimaisiin työntekijöihin verrattuna eri asemaan työ- ja palvelussuhteen ehtojen suhteen; tämä koskee erityisesti palkkausta, irtisanomista ja työttömyyden sattuessa paluuta saman alan työhön tai uudelleen työllistämistä.

— —

4. Kollektiivisen tai yksilöä koskevan sopimuksen määräys taikka muu työehtojen sääntelyä koskeva määräys, joka koskee työn saantia, työtä, palkkausta ja muita työehtoja sekä irtisanomista, on mitätön sikäli kuin siinä säädetään tai sallitaan edellytyksiä, jotka asettavat toisten jäsenvaltioiden kansalaiset työntekijöinä eriarvoiseen asemaan.”

4 Asetus N:o 1612/68 on kumottu ja korvattu 16.6.2011 lähtien työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella 5.4.2011 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 492/2011 (EUVL L 141, s. 1).

Kansallinen oikeus

Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä annettu laki

5 Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä annetun lain (Altersteilzeitgesetz) 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyön tarkoituksena on helpottaa ikääntyneiden työntekijöiden asteittaista siirtymistä työelämästä vanhuuseläkkeelle.

2. Bundesanstalt für Arbeit [liittovaltion työvoimahallinto] tukee tässä laissa säädetyin etuuksin sellaisten ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä, jotka täytettyään 55 vuotta lyhentävät työaikaansa viimeistään 31.12.2009 alkaen ja mahdollistavat siten työttömän työntekijän palkkaamisen.”

6 Mainitun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdassa, sellaisena kuin se oli voimassa 30.6.2004 saakka, säädettiin seuraavaa:

”Oikeus 4 §:ssä säädettyihin etuuksiin [Bundesanstalt für Arbeitin suorittama lakimääräinen maksetun palkanlisän korvaus] edellyttää, että

1. työnantaja on kollektiivisen sopimuksen, – – yrityskohtaisen sopimuksen tai työntekijän kanssa tehdyn sopimuksen perusteella

a) korottanut ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä maksettavaa palkkaa vähintään 20 prosenttia, kuitenkin vähintään 70 prosenttiin 6 §:n 1 momentissa tarkoitettusta siihen asti maksetusta palkasta (vähimmäisnettopalkka), josta on vähennetty tavallisesti työntekijöiden maksettavaksi tulevat lakisääteiset maksut. – –”

7 Saman lain 15 §:n ensimmäisessä virkkeessä säädettiin seuraavaa:

”Bundesministerium für Arbeit und Soziales (liittovaltion työ- ja sosiaaliministeriö) voi vahvistaa asetuksella 3 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdassa, sellaisena kuin se on voimassa 30.6.2004 saakka, tarkoitettut vähimmäisnettopalkat. – –”

Vähimmäisnettopalkka-asetus

8 Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä annetun lain 15 §:ssä säädetyin valtuutuksen nojalla liittovaltion toimivaltainen ministeriö antoi vähimmäisnettopalkka-asetuksen (Mindestnettoetrags-Verordnung), jonka 19.12.2007 annetun asetuksen (BGBl. 2007 I, s. 3040) mukaista versiota sovelletaan pääasiana.

9 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, mainittuun asetukseen sisältyy taulukko, jossa luetellaan viiden euron välein pyöristetyt bruttopalkat ja määritetään niille ansiotuloveroluokkien mukaan järjestetyt vähimmäisnettopalkat. Tulovero (ottamatta huomioon yksilöllisiä verovähennyksiä) sekä yhteisvastuumaksu vähennetään näistä määristä veroluokan mukaisesti. Sosiaalivakuutuksen perusteella vähennetään 21 prosentin suuruinen kiinteämääräinen osuus, joka rajoittuu eläkevakuutusjärjestelmän mukaiseen vakuutusmaksujen laskennan kuukausittaiseen enimmäisrajaan. Tällä tavoin määritetyt vähimmäisnettopalkat esitetään mainitussa taulukossa 70 prosentin suuruisina.

Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä koskeva kollektiivinen sopimus

10 Pfalzin metalli- ja elektroniikkateollisuuden järjestön ja metalliteollisuuden alueellisen työntekijäjärjestön 23.11.2004 tekemän ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä koskevan kollektiivisen sopimuksen (Tarifvertrag zur Altersteilzeit, jäljempänä kollektiivinen sopimus) 7 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Työntekijä saa ikääntyneen henkilön osa-aikatyöstä maksettavan palkan lisäksi palkanlisän voimassa olevan ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä annetun lain 3 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdan mukaisesti. Palkanlisä on kuitenkin määritettävä siten, että kuukausittainen nettopalkka on vähintään 82 prosenttia – – siihen asti maksetusta kuukausipalkasta, josta on vähennetty tavallisesti työntekijöiden maksettavasti tulevat lakisääteiset maksut.”

Yrityskohtainen sopimus

11 DaimlerChrysler AG:ssä (nykyinen Daimler) tehtiin 24.7.2000 ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyön käyttöönotosta yrityskohtainen sopimus (Gesamtbetriebsvereinbarung), jolla palkanlisällä täydennettyä määrää korotettiin 82 prosentista 85 prosenttiin.

12 Kyseisen sopimuksen 8.3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Palkanlisä on määritettävä siten, että työntekijä saa työskentelyvaiheessa vähintään 85 prosenttia 8.2.2 kohdassa tarkoitettusta siihen asti maksetusta palkasta, josta on vähennetty tavallisesti työntekijöiden maksettavaksi tulevat lakisääteiset maksut, ja vapaallaolovaiheessa vähintään 85 prosenttia 8.2.3 kohdassa tarkoitettusta siihen asti maksetusta palkasta, josta on vähennetty tavallisesti työntekijöiden maksettavaksi tulevat lakisääteiset maksut.”

Ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä tehty sopimus

13 Asianosaisten ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä tekemän sopimuksen (Altersteilzeitvertrag der Parteien) 5 kohdan, jonka otsikko on ”Työnantajan maksamat lisäetudet”, 1 alakohdassa määrätään muun muassa seuraavaa:

”Kuukausittainen netto-osa-aikapalkka korotetaan – – yrityskohtaisen sopimuksen mukaisesti 85 prosenttiin kiinteämääräisestä kuukausittaisesta nettokokoaikapalkasta (perusta: voimassa oleva vähimmäisnettopalkka-asetus). Edellä 4 kohdassa tarkoitettun nettopalkan lisäksi maksetaan näin ollen vastaava kuukausittainen palkanlisä.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

14 Erny on Ranskan tasavallan ja Saksan liittotasavallan välillä kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu rajatyöntekijä. Hänen Saksassa saamastaan palkasta, josta on vähennetty Saksassa maksettavat sosiaalivakuutusmaksut, kannetaan vero Ranskassa. Koska Ranskan ansiotuloveroaste on Saksan ansiotuloveroastetta alempi, Ernyn kaltaisen rajatyöntekijän nettotulot ovat korkeammat kuin häneen rinnastuvan Saksassa asuvan työntekijän.

15 Pääasian asianosaiset tekivät 17.11.2006 ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä koskevan sopimuksen, jonka mukaan Ernyn alun perin kokoaikainen työsuhde muuttui 1.9.2007 alkaen osa-aikaiseksi työsuhteeksi.

16 Kyseisen sopimuksen mukaan asianosaisten välinen työsuhde päättyi viimeistään 31.8.2012. Ikääntyneen henkilön osa-aikatyöjakson aikana Erny saa osa-aikatyöstä maksettavan palkan lisäksi palkanlisän. Mainitun sopimuksen 5 kohdan mukaan kuukausittainen netto-osa-aikapalkka korotetaan ”85 prosenttiin kiinteämääräisestä kuukausittaisesta nettokokoaikapalkasta (perusta: voimassa oleva vähimmäisnettopalkka-asetus)”.

17 Kuten edellä 9 kohdassa on todettu, vähimmäisnettopalkka-asetukseen sisältyy taulukko, jossa bruttopalkkoihin on liitetty niin kutsutut vähimmäisnettopalkat Saksan veroluokkien mukaan järjestettyinä. Saksan ansiotulovero (ottamatta huomioon yksilöllisiä verovähennyksiä), yhteisvastuumaksu ja sosiaalivakuutukseen perustuva 21 prosentin kiinteämääräinen osuus vähennetään bruttopalkasta palkkaluokan mukaan. Näin määritetty nettopalkka on taulukossa 70 prosenttia tällä tavoin määritetystä vähimmäisnettopalkasta.

18 Tuloverolain (Einkommensteuergesetz) mukaan Saksassa verovelvollisille työntekijöille maksettavat palkanlisät vapautetaan verosta eikä niistä näin ollen myöskään kanneta Saksan sosiaalivakuutusmaksuja, mutta palkanlisä otetaan huomioon sovellettavan verokannan määrittämisessä.

19 Palkanlisän laskemiseksi Daimler määrittää ensin laskentapohjaksi fiktiivisen palkan, joka vastaa 85:tä prosenttia kokoaikatyöstä maksettavasta kiinteämääräisestä nettokuukausipalkasta. Sitä varten se laskee bruttopalkasta, jonka Erny saisi, jos hän ei tekisi ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä, vähimmäisnettomääriä koskevan taulukon avulla 70 prosentin suuruisen

kiinteämääräisen nettopalkan ja korottaa sitten tämän palkan 85 prosenttiin. Pääasiassa työnantaja käytti fiktiivisesti perusteena mainitun taulukon soveltamiselle Saksan veroluokkaa III (naimisissa oleva työntekijä).

20 Toisessa vaiheessa työnantaja määrittää kyseessä olevalle työntekijälle ”ikäntyneen henkilön yksilöllisen netto-osa-aikapalkan”. Saksassa verovelvollisten työntekijöiden tapauksessa se vähentää tässä yhteydessä osa-aikapalkasta (joka on 50 prosenttia ennen osa-aikatyötä saadusta bruttopalkasta) tosiasiallisesti maksettavat verot ja sosiaalivakuutusmaksut. Rajatyöntekijöiden kohdalla se vähentää tosiasiallisesti maksettavat sosiaalivakuutusmaksut ja fiktiivisen Saksassa maksettavan ansiotuloveron. Viimeksi mainittu määrä vastaa ansiotuloveroa, joka kannettaisiin Saksassa verovelvolliselta työntekijältä, jolla on rajatyöntekijän kanssa samanlainen yksilöllinen tilanne (bruttopalkka, perhetilanne).

21 Palkanlisä on fiktiivisen palkan, joka vastaa 85:tä prosenttia kiinteämääräisestä kokoaikatyön nettokuukausipalkasta, ja ikääntyneen henkilön osa-aikatyöstä maksettavan yksilöllisen nettopalkan välinen erotus.

22 Daimlerin mukaan sen laskentamenetelmällä voidaan määrittää yhdenmukainen laskentapohja kaikille ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä tekeville työntekijöille. Yhdenkään työntekijän henkilökohtaista veron määrää ei sen mukaan oteta huomioon, vaan menetelmässä sovelletaan ainoastaan kiinteämääräistä ansiotuloveroa, eikä yksikään työntekijä – vaikka hän olisi verovelvollinen Saksassa – saa täsmälleen 85:tä prosenttia hänelle aikaisemmin maksetusta nettopalkasta. Kiinteän määrän käyttämisellä helpotetaan Daimlerin mukaan ennen kaikkea kokonaisrasitteen arvioimista, säästetään hallintokuluja ja yksinkertaistetaan menettelyä. Toisin kuin asiassa C-400/02, Merida, 16.9.2004 annettuun tuomioon (Kok., s. I-8471) johtaneessa tilanteessa, palkanlisä ei ole hyvitys, eikä Daimler ole myöskään sitoutunut maksamaan tietynmääräistä nettopalkkaa, johon liittyvistä veroista ja sosiaalivakuutusmaksuista se vastaisi kokonaan tai osittain.

23 Erny väittää Daimlerista poikkeavasti, että palkanlisästä kannetaan tulovero Ranskassa ja että riidanalaisesta laskentamenetelmästä seuraava tosiasiallinen kaksinkertainen verotus johtaa syrjintään, koska erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla.

24 Niinpä Erny on nostanut ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa kanteen, jolla hän vaatii työnantajaansa maksamaan hänen saamaansa palkanlisää suuremman palkanlisän, jonka määrän hän laskee jäljempänä esitettävällä tavalla.

25 Ensin hän määrittää fiktiivisen 85 prosenttisen palkan vähentämällä viimeisestä kokoaikatyön bruttopalkastaan sosiaalivakuutusmaksujen perusteella 21 prosentin kiinteämääräisen osuuden mutta ei vähimmäisnettopalkka-asetukseen sisältyvän vähimmäisnettomääriä koskevan taulukon mukaista fiktiivistä Saksan tuloveroa. Sitten hän määrittää määrän, joka vastaa 85:tä prosenttia näin saadusta tuloksesta. Toiseksi hän laskee yksilöllisen ikääntyneen henkilön osa-aikatyön nettopalkan vähentämällä omasta ikääntyneen henkilön osa-aikatyön palkastaan, joka on puolet kokoaikatyön bruttopalkasta, maksettavat todelliset sosiaalikulut mutta ei fiktiivistä Saksan ansiotuloveroa. Kyseisellä laskentamenetelmällä laskettuna Daimlerin Ernylle maksaman palkanlisän ja mainitulla laskentamenetelmällä saadun määrän ero merkitsee 424,40 euron tulonmenetystä työntekijälle.

26 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää, että Ranskassa verovelvolliset rajatyöntekijät saavat määrän, joka on selvästi alle 85 prosenttia heidän ennen ikääntyneen henkilön osa-aikatyön aloittamista saamastaan nettopalkasta, kun taas Saksassa verovelvolliset työntekijät saavat määrän, joka on kiinteämääräisesti 85 prosenttia heidän aikaisemmista nettotuloistaan. Tilanne selittyy sen mukaan pääasiallisesti sillä, että Saksan verokannat ovat

Ranskan verokantaja korkeammat. Lisäksi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ei ole pois suljettua, että Ernyn tilanteessa olevien henkilöiden on maksettava myös palkanlisästä vero Ranskassa.

27 Tässä tilanteessa, kun otetaan huomioon edellä mainitussa asiassa Merida annettu tuomio, Arbeitsgericht Ludwigshafen am Rhein on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko asianosaisten tekemän ikääntyneen henkilön osa-aikatyöstä tehdyn sopimuksen (Altersteilzeitvertrag) 5 kohdan 1 alakohdan kaltainen yksittäiseen sopimukseen sisältyvä ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä koskeva määräys, jonka mukaan sovittu palkanlisä on laskettava myös ranskalaisille rajatyöntekijöille Saksan vähimmäisnettopalkka-asetuksen mukaisesti, vastoin SEUT 45 artiklaa, sellaisena kuin se on konkretisoituna [asetuksen N:o 1612/68] 7 artiklan 4 kohdalla?

2) Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi:

Onko vastaavia kollektiivisten sopimusten määräyksiä – kuten [yrityskohtaisen sopimuksen] 8.3 kohtaa ja [kollektiivisen sopimuksen] 7 kohtaa – tulkittava siten, ettei palkanlisää tarvitse laskea rajatyöntekijöiden osalta vähimmäisnettopalkka-asetuksessa esitetyn taulukon mukaisesti, kun otetaan huomioon SEUT 45 artikla, sellaisena kuin se on konkretisoituna [asetuksen N:o 1612/68] 7 artiklan 4 kohdalla?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Tutkittavaksi ottaminen

28 Daimler väittää, ettei ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ole epätietoinen unionin oikeuden sisällöstä vaan pyytää todellisuudessa unionin tuomioistuimelta apua asiassa sovellettavan Saksan lainsäädännön sekä yrityskohtaisen sopimuksen ja kollektiivisen sopimuksen tulkintaan. Unionin tuomioistuimella on sen mukaan kuitenkin ainoastaan toimivalta lausua unionin oikeuden tulkinnasta ja pätevydestä, joten ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta.

29 Nämä väitteet on hylättävä.

30 On totta, että SEUT 267 artiklan mukaisessa menettelyssä unionin tuomioistuimella ei ole toimivaltaa tulkita kansallisia sopimusmääräyksiä ja lainsäädännön säännöksiä eikä lausua tällaisten määräysten tai säännösten yhteensopivuudesta unionin oikeuden kanssa (ks. vastaavasti mm. asia C-384/08, Attanasio Group, tuomio 11.3.2010, Kok., s. I-2055, 16 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

31 Kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on nimenomaisesti esittänyt, ennakkoratkaisupyyntö koskee kuitenkin ”unionin oikeuden tulkintaa” ja tarkemmin sanottuna SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohtaa.

32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin tuomioistuimen on tarkasteltava vain unionin oikeuden määräyksiä ja säännöksiä ja esitettävä tulkinta, josta on hyötyä kansalliselle tuomioistuimelle, jonka asiana on arvioida kansallisten säännösten ja sopimusmääräysten yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa (em. asia Attanasio Group, tuomion 19 kohta).

33 Ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava tällä varauksella.

Asiakysymys

34 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, jotka on syytä tutkia yhdessä, pääasiallisesti sitä, onko SEUT 45 artiklaa ja asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohtaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä kollektiivisten ja yksilöä koskevien sopimusten määräyksille, joiden mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työnantajan ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä koskevan järjestelmän yhteydessä maksama palkanlisä on laskettava siten, että työskentelyjäsenvaltiossa maksettava ansiotulovero vähennetään fiktiivisesti palkanlisän laskentapohjaa määritettäessä, vaikka kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn verosopimuksen mukaan työntekijöille, jotka eivät asu työskentelyjäsenvaltiossa, maksetusta palkasta tai siihen rinnastuvasta korvauksesta kannetaan vero heidän asuinjäsenvaltiossaan. Siinä tapauksessa, että mainittuun kysymykseen vastataan myöntävästi, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, mitä seurauksia tällaisille työntekijöille maksettavan palkanlisän laskennasta on.

35 SEUT 45 artiklan 2 kohdassa kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva jäsenvaltioiden työntekijöiden syrjintä työsopimusten tekemisessä sekä palkkauksessa ja muissa työehdoissa.

36 Mainitun määräyksen mukaista syrjinnän kieltoa ei sovelleta ainoastaan viranomaisten toimintaan, vaan se koskee myös kaikkia sellaisia sopimuksia, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä, sekä yksityishenkilöiden välisiä sopimuksia (ks. mm. asia C-94/07, Raccanelli, tuomio 17.7.2008, Kok., s. I-5939, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 Lisäksi asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohdassa, jossa täsmennetään ja pannaan täytäntöön tiettyjä oikeuksia, joita siirtotyöläisillä on SEUT 45 artiklan perusteella (em. asia Merida, tuomion 19 kohta), säädetään, että kollektiivisen sopimuksen määräys, joka koskee erityisesti palkkausta ja muita työehtoja sekä irtisanomista, on mitätön sikäli kuin siinä säädetään syrjivistä edellytyksistä sellaisiin työntekijöihin nähden, jotka ovat toisten jäsenvaltioiden kansalaisia.

38 Palkanlisän kaltainen etuus, joka maksetaan ikääntyneen työntekijän osa-aikatyötä koskevaan järjestelmään kuuluville työntekijöille suoritettavan palkan täydennyksenä, kuuluu palkkauksen osana kiistatta edellisessä kohdassa mainittujen säännösten aineelliseen soveltamisalaan riippumatta siitä, että ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyöstä annetun lain mukaan palkanlisä rahoitetaan osittain julkisista varoista työnantajalle suoritettavana korvauksena. Erнын tilanteessa oleva rajatyöntekijä voi vedota mainittuihin säännöksiin tällaisen palkanlisän osalta (ks. vastaavasti mm. em. asia Merida, tuomion 20 kohta).

39 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä SEUT 45 artiklaan että asetuksen N:o 1612/68 7 artiklaan otetulla yhdenvertaisen kohtelun periaatteella ei kielletä pelkästään kansalaisuuteen perustuvaa ilmeistä syrjintää vaan myös kaikki piilevät syrjinnän muodot, joissa tosiasiallisesti päädytään samaan lopputulokseen muita erotteluperusteita soveltamalla (ks. mm. asia C-237/94, O'Flynn, tuomio 23.5.1996, Kok., s. I-2617, 17 kohta).

40 Syrjintäkiellon periaate ei edellytä pelkästään sitä, että toisiinsa rinnastettavia tapauksia ei kohdella eri tavalla, vaan myös sitä, että erilaisia tapauksia ei kohdella samalla tavalla (ks. mm. em. asia Merida, tuomion 22 kohta).

41 Kansallisen oikeuden säännöstä tai sopimusmääräystä, jollei se ole objektiivisesti perusteltu ja oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään, on pidettävä välillisesti syrjivänä, jos sen vaikutukset kohdistuvat sen ominaislaadun vuoksi enemmän siirtotyöläisiin kuin kotimaisiin työntekijöihin ja jos sillä saatetaan siksi kohdella ensiksi mainittuja huonommin (ks. mm. em. asia Merida, tuomion 23 kohta). Jotta toimenpiteellä voitaisiin katsoa harjoitettavan välillistä syrjintää, ei

ole välttämätöntä, että sillä suosittaisiin kaikkia kyseisen jäsenvaltion kansalaisia tai että sillä asetettaisiin epäedulliseen asemaan ainoastaan muiden jäsenvaltioiden mutta ei kyseisen jäsenvaltion kansalaisia (ks. vastaavasti mm. asia C-542/09, komissio v. Alankomaat, tuomio 14.6.2012, 38 kohta).

42 Käsiteltävässä asiassa se, että Saksan ansiotulovero otetaan fiktiivisesti huomioon, vaikuttaa epäedullisesti rajatyöntekijöiden tilanteeseen, koska kyseisen veron fiktiivinen vähentäminen palkanlisän laskentapohjan määrittämisessä saattaa Ernyn kaltaiset henkilöt, jotka asuvat ja ovat verovelvollisia muussa jäsenvaltiossa kuin Saksan liittotasavallassa, epäedulliseen asemaan suhteessa työntekijöihin, jotka asuvat ja ovat verovelvollisia Saksan liittotasavallassa.

43 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toteamuksista ilmenee, että jos palkanlisä lasketaan vähimmäisnettopalkka-asetuksen mukaisesti, ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä tekevät Saksassa verovelvolliset henkilöt saavat määrän, joka vastaa noin 85:tä prosenttia siitä nettotulosta, jonka he saivat aikaisemmin viimeisestä kokoaikatyöstään. Syy tähän on se, että koska kyseinen asetus perustuu Saksan veroluokkiin ja ansiotuloverotuksen ominaispiirteisiin, tällaisten työntekijöiden verotuksellinen tilanne ennen heidän liittymistään ikääntyneen työntekijän osa-aikatyötä koskevaan järjestelmään otetaan huomioon ja se vaikuttaa laskentamenetelmään.

44 Sen sijaan rajatyöntekijöiden tapauksessa heidän saamansa määrä on selvästi alle 85 prosenttia siihenastisesta nettopalkasta. Tämä selittyy ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan pääasiallisesti sillä, että mainittuun asetukseen sisältyvässä taulukossa käytetään Saksan ansiotuloverokantoja, joita sovelletaan mainitun asetuksen voimaantulon jälkeen ja jotka ovat Ranskan vastaavia verokantoja korkeammat. Palkanlisän laskentamenetelmä perustuu siten ”fiktiiviseen” verotukselliseen tilanteeseen, jolla ei ole yhteyttä rajatyöntekijöiden aikaisemmin viimeisestä kokoaikatyöstään saamaan tuloon.

45 Niinpä rajatyöntekijöiden tapauksessa Saksan ansiotuloverokannan soveltaminen fiktiivisesti estää sen, että heidän saamansa määrä vastaisi noin 85:tä prosenttia aikaisemmin kokoaikatyöstä saadusta nettopalkasta, toisin kuin yleisesti Saksassa asuvien työntekijöiden tapauksessa.

46 Lisäksi Ernyn kaltaisille rajatyöntekijöille maksettavasta palkanlisästä kannetaan vero Ranskassa, kuten Erny on esittänyt Daimlerin tätä unionin tuomioistuimessa järjestetyssä suullisessa käsittelyssä kiistämättä.

47 Daimler vetoaa perusteena sille, että kyseistä laskentatapaa sovelletaan rajatyöntekijöihin, hallinnollisiin vaikeuksiin, joihin asianomaisen henkilön asuinpaikkaan perustuvien erilaisten laskentatapojen soveltaminen johtaisi, ja Saksan ansiotuloveron huomioon ottamista jättämisen taloudellisiin seurauksiin.

48 Tällaiset taloudellisen rasituksen ja mahdollisten hallinnollisten vaikeuksien lisääntymiseen perustuvat oikeuttamisperusteet on kuitenkin hylättävä. Tällaisilla syillä ei missään tapauksessa voida oikeuttaa SEUT 45 artiklan mukaisesta kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellosta johtuvien velvoitteiden noudattamatta jättämistä (ks. vastaavasti mm. em. asia Merida, tuomion 30 kohta), eikä mainittujen oikeuttamisperusteiden ulottuvuuteen tai sisältöön ole mitään vaikutusta sillä, onko sääntely julkis- vai yksityisoikeudellinen (ks. vastaavasti mm. asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok., s. I-4921, 86 kohta).

49 Daimler vetoaa lisäksi työmarkkinaosapuolten itsenäiseen oikeuteen sopia työehdoista.

50 Vaikka muun muassa SEUT 152 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraa, että Euroopan unioni kunnioittaa työmarkkinaosapuolten itsenäisyyttä, Euroopan unionin perusoikeuskirjan 28 artiklassa vahvistetaan, että työntekijöiden ja työnantajien tai näiden järjestöjen oikeutta neuvotella

ja tehdä työ- ja virkaehtosopimuksia asianmukaisilla tasoilla on käytettävä unionin oikeuden (ks. vastaavasti mm. asia C-447/09, Prigge ym., tuomio 13.9.2011, Kok., s. I-8003, 47 kohta) ja siten syrjinnän kiellon periaatteen mukaisesti.

51 Sillä, että työnantaja on ilmoittanut etukäteen Ernyn tilanteessa oleville työntekijöille palkanlisän laskennassa käytettävästä menetelmästä ja että he olisivat voineet olla liittymättä ikääntyneiden henkilöiden osa-aikatyötä koskevaan järjestelmään, ei ole merkitystä. SEUT 45 artiklan mukainen syrjinnän kielto koskee edellä 36 kohdassa esitetyllä tavalla kaikkia sellaisia sopimuksia, joiden tarkoituksena on säännellä kollektiivisesti palkkatyötä, sekä yksityishenkilöiden välisiä sopimuksia.

52 Asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohdan mukaan kollektiivisen tai yksilöä koskevan sopimuksen määräys on mitätön sikäli kuin se on kansalaisuuden perusteella välittömästi tai välillisesti syrjivä.

53 SEUT 45 artiklassa tai asetuksessa N:o 1612/68 ei edellytetä jäsenvaltioilta tai Daimlerin kaltaiselta yksityisen sektorin työnantajilta mitään tiettyä toimenpidettä siinä tapauksessa, että syrjintäkieltoa rikottaisiin. Kyseisillä säännöksillä ja määräyksillä jätetään niille vapaus valita ratkaisunsa direktiivin tavoitteen toteuttamiseen soveltuvista erilaisista ratkaisuista mahdollisesti esiintyvien erilaisten tilanteiden mukaisesti (em. asia Raccanelli, tuomion 50 kohta).

54 Esitettyihin kysymyksiin on tässä tilanteessa vastattava, että SEUT 45 artikla ja asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohta ovat esteenä kollektiivisten ja yksilöä koskevien sopimusten määräyksille, joiden mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työnantajan ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä koskevan järjestelmän yhteydessä maksama palkanlisä on laskettava siten, että työskentelyjäsenvaltiossa maksettava ansiotulovero vähennetään fiktiivisesti palkanlisän laskentapohjaa määritettäessä, vaikka kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn verosopimuksen mukaan työntekijöille, jotka eivät asu työskentelyjäsenvaltiossa, maksetusta palkasta tai siihen rinnastuvasta korvauksesta kannetaan vero heidän asuinjäsenvaltiossaan. Mainitun 7 artiklan 4 kohdan mukaan tällaiset määräykset ovat mitättömiä. SEUT 45 artiklassa tai asetuksen N:o 1612/68 säännöksissä jätetään jäsenvaltioille tai työmarkkinaosapuolille vapaus valita ratkaisunsa kyseisten säännösten ja määräysten tavoitteen toteuttamiseen soveltuvista erilaisista ratkaisuista.

Oikeudenkäyntikulut

55 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 45 artikla ja työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15.10.1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 7 artiklan 4 kohta ovat esteenä kollektiivisten ja yksilöä koskevien sopimusten määräyksille, joiden mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltainen työnantajan ikääntyneen henkilön osa-aikatyötä koskevan järjestelmän yhteydessä maksama palkanlisä on laskettava siten, että työskentelyjäsenvaltiossa maksettava ansiotulovero vähennetään fiktiivisesti palkanlisän laskentapohjaa määritettäessä, vaikka kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyn verosopimuksen mukaan työntekijöille, jotka eivät asu työskentelyjäsenvaltiossa, maksetusta palkasta tai siihen rinnastuvasta korvauksesta kannetaan vero heidän asuinjäsenvaltiossaan. Mainitun 7 artiklan 4 kohdan mukaan tällaiset määräykset ovat mitättömiä. SEUT 45 artiklassa tai asetuksen N:o 1612/68 säännöksissä jätetään

jäsenvaltioille tai työmarkkinaosapuolille vapaus valita ratkaisunsa kyseisten säännösten ja määräysten tavoitteen toteuttamiseen soveltuvista erilaisista ratkaisuista.

Allekirjoitukset

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.